

1944, august 30. [Londýn.] — Intimát II. odboru čs. MNO s hlášením pplk. J. Goliana o začatí protinemeckého vystúpenia a o situácii na Slovensku.¹

Tajné.
Pramen V.

Koordinované vojenské [a] partyzánske akce zahájeny 30. srpna ráno. Zatýkáni kolaborantů probíhá hladce. Žádám leteckou pomoc.

Gama.

Situace 29. srpna.

Okupace Slovenska.

Čadca padla, těžké boje v Žilině, Považské Bystrici. Okolí Trenčína boje. Síla německých jednotek jedna divize.

Plán: Talský se probouje k Rusům — Gama se zbytkem vojsk a s partyzány provedou obranu na místě.

Ihned žádám o parašutistické jednotky. Přistát na letišti Tri Duby a Poprad.² Ihned zašlete pomoc, čekám ji, jinak naše situace kritická.³

VHA Praha. Západ I, HV Londýn, 9/3/1. Originál. Strojopisný přepis.

1944, august 30. Moskva. — Depeša čs. velvyslance Zd. Fierlingera čs. ministerstvu zahraničia v Londýne so správou o začatí bojov na Slovensku.

Tajné.

1. Včera v noci došlo přímé hlášení o invazi německé armády na Slovensko a o obsazení partyzány Sučan, Turan, Příbovec, Turč. Sv. Martina, Ružomberku

vensku. Takto bol uvedený aj v rozkaze o organizácii veliteľstva čs. armády na Slovensku čís. 29 161/taj. 2. oddel. z 31. 8. 1944 (VHA Praha, DO, Slovenské povstání, kart. 102; prílohy k vojnovému denníku z 31. 8. 1944), kde v rubrike „velitel“ chýba meno.

Funkcia veliteľa bola rezervovaná (zrejme podľa pokynov z Londýna) generálovi Viestovi. To vyplýva aj z rádiogramu, ktorý zaslalo veliteľstvo povstaleckej armády v noci z 31. 8. na 1. 9. 1944 rádiostaniciam všetkých posádkových veliteľstiev a posádkových správ.

Text rádiogramu:

„Pre všetky rdst.

Vel. všetkých voj. síl na Slovensku je gen. Viest a nie gen. Pulanich. Tento German nemá vôbec oprávnenia hovoriť v mene slov. armády, a preto rdgramy ním podávané spálte a zakazujem tieto dopravovať a doručovať.

Náč. štábu ČSR

pplk. gšt. Golian.” (Tamtiež, rukopisný koncept.)

¹ Dokument je označený ako príloha k čj. MNO 677 taj. — II. odbor 1944. V záhlaví je rukopisná poznámka „Vít z 30. 8. 44. Došlo 30. 8. 1944 v 10,15 hod.”

² Slovo „Poprad“ je v texte prečiarknuté a rukopisom opravené na „Mokrad”.

³ Na spodnej časti intimátu je rukopisná poznámka: „Zpráva přečtena bez udání krycích jmen (Gama, Talský) a bez posl. odstavce na důst. shromáždění 30. 8. 44.”